

NL-3125 BS, 7

Aan de Minister President
Dr. J.P. Balkenende PERSOONLIJK

datum ::

24 juni 2009

kenmerk ::

-

direct contact via ::

igor.kluin@Qurrent.com

betreft ::

Stimulering Decentraal Duurzaam

Geachte heer Balkenende,

Op 17 juni jl. vroeg minister Cramer ons om de belangrijkste barrières voor Decentraal Duurzaam opgewekte energie in een brief te verwoorden. Bij de transitie naar meer duurzame energie is Decentraal Duurzaam een van drie belangrijke componenten. Bij deze overhandig ik ook u, namens alle mede-ondertekenaars (universiteiten, stadsregio's, investeerders, ondernemers, energiebedrijven etc.) het overzicht van de vijf belangrijkste barrières, in de hoop dat deze hoog op de politieke agenda komen te staan. Aanpassing van verouderde regelgeving is essentieel om de duurzaamheids-doelstellingen te halen. Deze aanpassingen moeten op korte termijn plaatsvinden. De urgentie is zeer hoog.

Waarom Decentraal Duurzaam?

Het decentraal duurzaam opwekken van energie is een essentiële schakel bij het bereiken van onze duurzaamheidsdoelstellingen. Doordat primair duurzame bronnen worden gebruikt en bovendien minder transport(verlies) van energie en grondstoffen plaatsvindt, is het één van de schoonste vormen van energieopwekking.

Bovendien zorgt het lokaal ('zelf') opwekken van energie voor meer verbondenheid van de consument met het energievraagstuk. Wanneer een consument bijvoorbeeld eigenaar is van zonnepanelen, wordt hij zich meer bewust van verbruik en eigen gedrag wat leidt tot reductie in verbruik, zo is aangetoond. De interesse in besparende zaken zoals LED verlichting etc. neemt hiermee versneld toe. Kortom, zelf schoon opwekken leidt tot energiebesparing.

Decentraal duurzaam is uiterst schaalbaar, zowel op micro- als macro-niveau; per pand, per buurt, per stad of per land. Voor de adoptie is deze schaalbaarheid van groot belang. Het 'nieuwe model' past goed in het huidige model en de huidige infrastructuur. Het decentrale model voorziet overigens niet alleen in elektriciteit, maar ook in warmte en koude.

Sterker, decentraal duurzaam draagt bij aan de oplossing van capaciteitsproblemen in de huidige energie-infrastructuur. Doordat dichterbij de consumptie energie wordt opgewekt, ontstaat er minder behoefte aan transportcapaciteit. Bovendien zorgt 'slimme' sturing van de decentrale opwekkers (en verbruikers) voor betere afstemming op regionaal gebied. Hierdoor kan de capaciteit van de infrastructuur efficiënter benut worden. Decentraal duurzaam is dan ook een van de essentiële componenten in een zogenaamd 'Smart Grid'.

Tot slot: decentraal duurzaam is sympathiek. Het zelf/lokaal opwekken van energie voelt onafhankelijk, nuttig en slim. Bovendien zorgt Decentraal Duurzaam ook voor veel lokale werkgelegenheid. Uitgaven aan energie komen in dit model deels weer in de eigen lokale economie terecht. Dit zijn zeer sterke emotionele drijfveren die versterkend werken bij de adoptie van een nieuw model.

Hoe verhoudt Decentraal zich tot Centraal?

Het is voorlopig nog niet mogelijk of wenselijk om door middel van decentraal duurzaam opgewekte energie de totale energievoorziening in Nederland te realiseren. *Decentraal Duurzaam* moet in de komende jaren worden gezien als één van de drie opwekkingsvormen, naast *centraal HR fossiel* (baseload gascentrale, geen kolen) en *grootschalig centraal duurzaam* (wind en zon). Door de zeer flexibele stuurbaarheid van decentrale energiesystemen (inclusief demand-steering) kan de fluctuatie in grootschalige duurzame opwekking (bijvoorbeeld wind op zee) opgevangen worden. De drie componenten sluiten derhalve zeer goed op elkaars karakteristieken aan. Via deze weg zal versnelling kunnen plaatsvinden van het fossiel gebaseerde opwekkingsvermogen naar volledig duurzame energiesystemen.

Cruciale randvoorwaarden Decentraal Duurzaam: Lokale Energie Netwerken (LEN's)

Decentrale opwekking is het meest efficiënt wanneer op lokaal niveau wordt samengewerkt. Enerzijds omdat zo overschotten en tekorten in capaciteit door groepen consumenten/bedrijven kunnen worden uitgewisseld. Anderzijds doordat groepen gezamenlijk een groter collectief energiesysteem kunnen exploiteren; bijvoorbeeld een gezamenlijke windmolen op een bedrijventerrein, zonnepanelen op het dak van een flatgebouw of een groot warmte-koudeopslag (WKO) systeem in een woonwijk of kantorenpark. Lokale Energie Netwerken verbeteren het financiële rendement van duurzame energiesystemen aanzienlijk en zijn dan ook cruciaal in de grootschalige adoptie van Decentraal Duurzaam.

Oplossingen voor belemmeringen Decentraal Duurzaam en Lokale Energie Netwerken

Er zijn vijf belangrijke barrières voor de grootschalige adoptie van Decentraal Duurzaam:

1. **Onduidelijkheid lokaal netbeheer** – Een Lokaal Energie Netwerk kan bijvoorbeeld een woonwijk, bedrijventerrein of kantorencollier beslaan. In dat samenwerkingsverband ontstaat een onderlinge uitwisseling van energie via een 'eigen' netwerk. In het geval van elektriciteit moet dan volgens de Elektriciteitswet een netbeheerder worden aangewezen, wat op deze kleine schaal onwenselijk is.

Art. 15 van de Elektriciteitswet biedt ruimte voor ontheffing van deze verplichting. De door de wetgever gecreëerde ruimte is beleidsmatig echter sterk ingeperkt. Zo zeer zelfs dat moet worden gevreesd dat de ontheffingsmogelijkheid een dode letter wordt. Op dit moment kan vooraf onmogelijk worden bepaald of een ontheffing zal worden verleend en kunnen projecten hier derhalve niet op worden ingericht.

→ **Herdefinieer netbeheer voor LEN's, met harde criteria. Van "Nee, tenzij" naar "Ja, mits"**

2. **NL wetgeving strikter dan EU** – De Nederlandse wetgeving op het gebied van netwerken blijkt strikter dan de Europese wetgeving. Zo kent NL alleen de definities ‘Net’ of ‘Installatie’ terwijl de EU ook ‘Directe lijnen’ erkent. Hierdoor wordt in NL elke infrastructuur voor de energiemeter gezien als ‘net’ en valt daarmee onder het zware netbeheerders regime.
→ Lokale netten vereisen een eigen categorie die zijn eigen regulering kent.

Bovendien staat de EU gereguleerde marktwerking op netbeheer toe en wil de EU onnodige administratieve lasten voorkomen voor ‘kleine’ samenwerkingsverbanden. Daarbij wordt klein gedefinieerd als ‘minder dan 100.000 aansluitingen’. In onze optiek zou dat aantal zelfs veel lager mogen liggen, maar het geeft aan hoe de EU naar deze ontwikkeling kijkt.

→ Moderniseer Nederlandse Elektriciteitswetgeving. Doel: flexibiliteit en stimulerend LENA's

3. **Van Switchingsvrijheid naar keuzevrijheid** - Switchingsvrijheid (onderdeel liberalisering) werkt goed in het traditionele centrale leveringsmodel. Bij Lokale Energie Netwerken is switchingsvrijheid echter niet altijd wenselijk, zelfs niet voor de deelnemers. Het is heel normaal dat in lokale samenwerkingen bepaalde keuzes niet meer vrij zijn voor de deelnemers. Zo kan een flatbewoner met een collectieve verwarming ook niet afzien van dat systeem. Of kan een Centrale Antenne Inrichting (CAI) opgelegd worden aan kopers van een nieuwbouwwoning; dat is normaal en goed voor iedereen.

Op het gebied van elektriciteit belemmert Switchingsvrijheid innovatieve lokale samenwerkingsvormen. Daarnaast remt het de verlaging van energielasten en remt het de grootschalige adoptie van Decentraal Duurzaam. Ook hier verdienen Lokale Energie Netwerken een eigen status.

→ Geef afnemers werkelijk vrije keuze en herinterpreteer switchingsvrijheid voor LENA's

4. **Koppeling SDE-subsidie aan EAN code** – De SDE subsidie op zonnepanelen is gekoppeld aan de individuele EAN aansluitingscode. Hierdoor worden samenwerkingen met collectieve systemen relatief minder rendabel en worden bijvoorbeeld PV-systemen op flatgebouwen geblokkeerd.

Zo kan de merkwaardige situatie ontstaan dat voor een flat met 50 wooneenheden, 50 bruto-productiemeters moeten worden geplaatst, uitsluitend om voor de subsidie in aanmerking te komen. Dit leidt tot onnodige kosten en onrendabelheid van het systeem. Ook hier moet een LENA erkend worden.

→ Koppel SDE los van de EAN-code en/of sta 'pooling' van groepen consumenten toe

5. **Weerstand netbeheerders** – Netbeheerders zijn bezorgd over decentrale duurzame opwekking en met name over Lokale Energie Netwerken. Zij zijn bezorgd over het verlies van technische controle over het net (belasting, balans, kwaliteit) en over verlies van inkomsten. In onze opinie zijn beide zorgen ongegrond omdat rondom techniek zeer duidelijke regels bestaan welke kunnen worden aangescherpt waar nodig.

Het verlies van inkomsten kan in sommige gevallen een feit zijn. Daar staat tegenover dat in dergelijke situaties ook altijd minder kosten bij de netbeheerder terecht komen. De winstgevendheid wordt zo niet aangetast. Ook leeft de zorg dat ‘de markt’ vooral rendabele

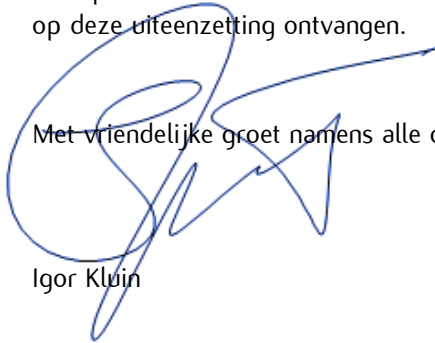
stukjes net zou inrichten terwijl de netbeheerder de onrendabele stukken zou houden, zg. 'cherry picking'. Ook hier kunnen vanuit het 'Kostenveroorzakingsbeginsel' eenvoudig eerlijke regels worden opgesteld.

Feitelijk kan Decentraal Duurzaam vooral *meewerken* aan de oplossing van het grote probleem van alle netbeheerders: capaciteits-schaarste. Door lokale opwekking, en stuurbare vermogens kan de bestaande capaciteit efficiënter benut worden. Dit zal juist leiden tot aanzienlijke kostenbesparingen bij de netbeheerder.

→ **Stimuleer dialoog tussen netbeheerders en de markt. We streven hetzelfde doel na.**

Zoals gezegd zijn wij allen gaarne bereid tot het geven van toelichtingen op bovengenoemde punten. Wij hopen dat deze informatie een bijdrage levert bij het bepalen van strategie en standpunten rondom Decentraal Duurzaam. Graag zouden wij van u een korte schriftelijke reactie op deze uiteenzetting ontvangen.

Met vriendelijke groet namens alle ondertekenaars (zie onder),

Igor Kluin

Bijlage: Lijst van mede-ondertekenaars van deze standpunten

De inhoud in deze brief wordt mede onderschreven door:

Bouwe de Boer	energieconsulent Gemeente Leeuwarden / provincie Friesland
Hans Bertram	groene investeerder, Power Finance Holding
Carlos de Bourbon de Parme	Insid Foundation
Han Brezet	professor, Chair Design for Sustainability program, TUDelft
Bart Burghgraef	directeur C8 foundation
Ferd Crone	Burgemeester gemeente Leeuwarden
Stef van Dongen	oprichter Enviu
Guido Dubbeld	directeur Eneco Energy Trading
Fred Gardner	oprichter Teamwork Technology
Remco van der Horst	oprichter GreenProc
Marlon Huysmans	directeur Sustainability OVG Projectontwikkeling
Igor Kluin	oprichter Qurrent renewable energy
Ruud Koornstra	oprichter Tendris
Marjan Minnesma	directeur Drift (Erasmus Universiteit) / directeur Urgenda
Layana Mokoginta	Purpura en Open Innovation Capital
Michel Muurmans	directeur VolkerWessels Duurzame Energie Concepten
Wim Naeije	ondernemer, voormalig ceo Eneco
Peter Oei	Programma directeur Stichting Innovatie Glastuinbouw Nederland
Ronald van Oijen	bestuurslid VOEG
Erik Staal	voorzitter Raad van Bestuur (RvB) Vestia
Anne Stijkel	Cocreatie.nl
Frans Stokman	professor Social Science Research Methodology, RUG
Daan van Vliet	Unica installatiegroep
Piet van de Water	directeur Compete automatisering
Pauline Westendorp	eigenaar NewNRG / Nieuwe Nuts
Edgar Wortmann	Nieuwe Nuts